1940 ий
12
ФЕВРАЛЬ
№ 14 (627)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызa!

ЯРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ЧАПЛЕ ЮБИЛЕЙЫМ ДОСТОЙНО ВАШЛИЯШ

23 февральыште пӱтынь советский калык славный Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын чапле юбилейыштым пайремлаш тӱҥалеш.

Мемнан Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот 22 ий жапыште кушкыныт, пеҥгыдемыныт, передовой техника дене оснащатлалтыныт. „Йошкар Армий гигантский вий лийын шога. Мемнан армийыште красноармеец, командир ден политпашаен-шамыч—тиде монолитный, маркcистско-ленинский идеологий дене спаятлалтше коллектив. Сеҥыше трудын государствыжым защищатлыме шке священный долгшым шукташ Йошкар Армий ик еҥ семын, кажне минутышто ямде, Ленинын—Сталинын великий пашажлан илышыжым йывыртен пуаш, ик еҥ семын, ямде". (Ворошилов).

Советский калыкын куатле, сеҥаш лийдыме армийже Хасан ер, Халхин-Гол воктенсе ожесточенный кредалмаште, Западный Украиныште да Западный Белоруссийыште мемнан единокровный иза-шольо-шамычнам утарымаште, финский белогвардейщина ваштареш кредалмаште шкенжым кугу чап дене леведын. Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот ончыкыжат мемнан социалистический родинан границыжым аралымаште шке долгшыштым честь дене шукташ тӱҥалыт. Мемнан партий ден правительство социалистический элын вооруженный вийжым ончыкыжо эше утларак пеҥгыдемдат.

Мемнан эл капиталистический окружениеште улмым советский калык раш пала. Тудо шке элжын оборонный куатшым пеҥгыдемдышаш верч кучедалеш, оборонный организаций-шамычым пеҥгыдемда, нунын пашаштым саемда.

Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын 22-шо идалыкыштлан ямдылалтме жапыште ме кугу пашам ыштышаш улына. Нине задача-шамычым 8 февральыште лекше „Правда" газета пеш раш определитлен. Тудо воза: „Тиде кечылаште населений коклаште военный знанийым пропагандироватлымаш поснак кумдан эртаралтеш... Пашазе, колхозник-шамычын, интеллигенцийын погынымашыштым организоватлаш, нине погынымашлаште Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын илышышт ден военный деятельностьышт нерген каласкалаш кӱлеш. Гражданский войнан, Хасан ер да Халхин-Гол воктенсе бой-шамычын, Западный Белоруссийысе ден Западный Украинысе бой-шамычын участникышт дене беседа-шамычым, населенийын вашлиймашыжым организоватлаш кӱлеш. Большевистский партийын военный пашаже нерген, Йошкар Армийым да тудын сеҥымашыже-шамычым организоватлымаште Ленин ден Сталинын величайший рольышт нерген, гражданский войнан геройжо-шамыч да Советский Союз Герой-шамыч нерген, Йошкар Армийын боецше-шамыч радамым цементироватлыше бесстрашный комиссар-шамыч нерген кумда масса-шамычлан толково каласкалаш кӱлеш. Большевистский комиссар-шамыч Сергей Миронович Киров, Серго Орджоникидзе, Валериан Куйбышев нерген, пролетарский полководец ден командир-шамыч Фрунзе, Ворошилов, Буденный, Котовский, Пархоменко, Щорс нерген каласкалаш кӱлеш, нунын примерышт родина верч у подвиглашке советский калыкым кеч кунамат воодушевлятлышаш улыт."

Нине задача-шамыч комсомольский организацийшамычлан тӱрыс относитлат.

Юбилейлан ямдылалтме жапыште лыжный соревнованийым, военизированный походым, военно-тактический модыш-шамычым, оборонный значок-шамычлан нормым сдатлымашым организоватлаш кӱлеш.

Комсомольский ден пионерский организаций-шамыч чапле юбилейым достойно вашлийшаш улыт.

СЛЕТ ЭРТАРАЛТЕ

Шукерте огыл Лаж'ял сельсоветысе (Шернур район) стахановец-шамычын слетышт эртаралте. Погынышо-шамыч первый вопрос дене 1939 ийысе ял озанлык паша итогым да 1940 ийыште ял озанлык паша нерген депутат Смирнов йолташын докладшым колыштыч. 1939 ийыште пашам стахановски ыштыше-шамычым премироватлышт. Слет шошо аганлан сайын ямдылалт шуаш да 1940 ийыште гектар гыч 100 пудан урожайым налшаш верч Нижне-Кугенерский сельсоветысе колхоз - шамычым соревнованийыш ӱжын.

Ф. Польий.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

У исторический фильм

Ленинградский "Ленфильм" орденоносный киностудий Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотын XXII-шо идалыкше вашеш „Оборона Петрограда" лӱман у кугу исторический фильмым луктеш.

Картина Йошкар Петроградым — социалистический революцийын колыбельжым — 1919 ийыште интервент-шамыч банда деч героически аралымашым ончыкта. В. И. Ленин рольым республикын заслуженный артистше К. В Скоробогатов, И. В. Сталинын—артист Геловани исполнятлат.

Кызыт студий фильмын пытартыш кадржым — Ленинын кабинетыштысе сценым, питерский пашазе-шамыч делегацийым Ленин приниматлымашыжым—сниматла.

Субстратостатын тренировочный чоҥештымашыже

8 февральын кечывалым Гражданский воздушный флотын отдельный воздухоплавательный группыжын площадьше гыч 2.200 кубометр об'еман „СССР ВР—62" субстратостат дене кӱшкӧ тренировочный чоҥештымашке каен. Субстратостатын гондолыштыжо чылалан палыме советский аэронавт-шамыч Голышев ден Зиновьев йолташмыт лийыныт.

Нӧлталтмеке, тунамак пеш кугу воздушный шар кава мучко шарлалтше пыл лоҥгаш петырналте. Вашке субстратостат дене радиосвязым установитлыме, кудо чоҥештыме жапыште чарныде пашам ыштен.

Охотник-шамычын соревнованийышт

РККА-н XXII-шо идалыкше вашеш Всесоюзный военно-охотничий общество 12 февраль гыч 24 февраль марте сай охотник-спортсмен-шамыч дене заочно соревнованийым эртара. Соревнованийыште 100 еҥ наре участвоватлаш тӱҥалеш.

Кожевниково заливыште нефть

Кожевниково заливыште промышленный нефть кычалмаш эртаралтеш. 810 метр келгытыште нефть витыман песчаникым мумо. Геолог-шамыч тыште нефть запас уло маныт.

Нордвикстройын полярникше-шамыч тиде ийыште эллан промышленный нефть пуаш сӧрат.

Заготзерно пелен „ВКП(б) историй краткий курсым" изучатлыме кружокым организоватлыме. Снимкыште: тиде кружокын пропагандистше З. М. Сидорова йолташ. Тудо пашам сайын ышта.

Фото М. Чуршуковын.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ВОЕННЫЙ ОКРУГ ШТАБЫН ОПЕРАТИВНЫЙ СВОДКЫЖО-ШАМЫЧ

8 февральыште фронтышто боевой действий-шамыч утларакшым разведчик-шамычын кычалмашышт дене ограничиватлалтыныт. Пытартыш кечылаште Карельский перешейкыште передовой пехотный часть-шамычын лийын шогышо стычкышт мемнан часть-шамычлан кандаш железобетонный артиллерийский сооружениян Хотинен укрепленный районым (Сумма район) налашышт полшен. Ладожский ер ден Сувантоярки кокласе участкыште мемнан часть-шамыч 5 оборонительный артиллерийский железобетонный сооружений-ым налыныт. Кок случайыштыжат противниклан кугу йомдарымаш лийын.

Мемнан авиаций военный об'ектлашке успешный боевой полетым ыштылын.

* * *

9 февраль мучко фронтышто нимат существенный лийын огыл. Карельский перешейкыште, йомдарыме позицийже-шамычым противникын ик гана веле огыл мӧнгеш налаш тӧчымыжым, тудлан кугу йомдарымаш дене чактарыме.

Мемнан авиаций военный об'ектлашке успешный боевой действийым ыштылын.

* * *

10 февральыште фронтышто существенный нимат лийын огыл.

Мемнан авиаций разведывательный ден боевой полетым ыштылын.

Йошкар Армийын 22-шо идалыкше вашеш

Оборонный значкист-шамычым ямдылат

Кукнур средний школа пеленсе (Шернур район) физкультурный кружок 30 БГТО, 20 ГТО значкистым, ГСО кружок, 60 ГСО значкистым ямдыла.

В. Аппаков.

* * *

Шернур районышто оборонный значоклан нормо сдатлымашым сайын организоватлыме.

1939 ийыште 200 ПВХО значкист олмеш 800 значкистым, 350 ВС значкист олмеш 550 значкистым ямдылыме. Тенийт оборонный значкист-шамычым ямдылымашым кумдан организоватлыме.

В. Горохов.

* * *

Тыгак, Морко педучилищыште оборонный значкист-шамычым ямдылымашым начарын огыл организоватлыме.

78 тунемше БГТО, 13 ВС да 60 ПВХО значоклан нормым сдатеныт.

З. Кушаков.

Сидорова йолташын кружокыштыжо

ВКП(б) ЦК-н партийный пропагандым шындыме нерген пунчалым лукмыжо деч вара заготзерно парторганизаций „ВКП(б) историй краткий курсым" изучатлаш кружокым организоватлыш. Кружокыш 20 еҥ утла возалтыч. Но икмыняр жап гыч южышт самостоятельно изучатлымашке куснышт. Тыге кружокышто 8 комсомолец кодо. Пропагандистлан, ВКП(б) горком З. Сидорова йолташым колтыш. Тудо первый кече гычак шке пашашкыже серьезно пиже. Кызыт комсомолец-шамыч кружокышто ВКП(б) историйын IX главажым „Большевик-шамыч партий калык озанлыкым восстановитлымаш паша периодышто" (1921—1925 ий-шамыч) темым изучатлат. Тидын дене пырля художественный литературым кумдан кучылтыт. Шукерте огыл Толстойын „Хлеб", Панферовын „Бруски" книгаже-шамычым лудмо.

Слушатель-шамыч кокла гыч, заготзернон лаборантказе, Н. Борина, В. Ендальцев, К. Ефремова йолташ-шамыч эн активный улыт. Нуно чыла глава денат конспектым возеныт. Занятийыш эре ямдылалт толыт. „Партий историйым низовой звено дене изучатлен пытармеке, средний звено дене изучатлаш тӱҥалам, большевизм дене овладеватлымаш пашаште полша, настроений нӧлталтеш,"—манеш Борина йолташ.

Сидорова йолташ шкеже „ВКП(б) историй краткий курсым" изучатлен пытарен. Тудо изучатлымыже годым марксизмын классик-ше-шамычын трудыштым кумдан кучылтын.

Сидорова йолташ шке слушательже-шамыч дене пеҥгыде кылым куча, нунылан марксизм - ленинизм теорийым самостоятельно изучатлымашке вончашышт чарныде полша.

Тиде кружокын пашаже вес кружок-шамычланат пример улеш.

Ал. Герасимов.

Ирмучаш сельсовет (Параньга район) пелен „ВКП(б) историй краткий курсым" изучатлыме кружокым организоватлыме. Кружокышто занятий ре улярно эртаралтеш.

Снимкыште (шола гыч первый): С. М. Искакова йолташ кружокышто занятийым эртара.

фото М. Чуршуковын.

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧ КОЛХОЗЫН ПЕЛЕДМЫЖЕ ВЕРЧ КУЧЕДАЛЫТ

ВЛКСМ Центральный Комитет VIII ден IX пленумын решенийышт деч вара „Трактор" колхоз пеленсе комсомольский организаций (Шернур район) шке пашажым ятырак перестроитлен. Комсомольский организаций внутрикомсомольский пашам колхозым организационно - озанлык шотышто пеҥгыдемдышаш верч большевистски кучедалмаш дене мощтен сочетатла.

Организацийыште 16 комсомолец, нунын кокла гыч шукыжо колхозын руководящий пашаштыже улыт. Теве Степан Федорович Терентьев йолташым шукерте огыл колхоз председательын заместительжылан выдвигатлыме. Иван Петрович Зорин йолташ 1932 ий гыч колхозышто счетоводлан ышта, учетым тудо образцово шынден. Егор Никитич Зорин йолташ—складовщик, Агачев Никифор Григорьевич—первый бригадын бригадирже. Тудын бригадыже чыла ял озанлык пашаштат первый верым налын шога.

Комсомольский организацийын активно участвоватлымыже дене колхоз 1939 ийысе ял озанлык пашам срокышто да образцово завершитлен, кӱкшӧ урожай верч кучедалмаштат сай результатыш шуын. Агротехникым кумдан илышыш пуртымо дене 1939 ийыште, климатически условий саяк огыл ыле гынат, ик гектар гыч 14,52 центнер дене уржам, 15,18 центнер дене шӱльым, а посна участкылаште 18 центнер дене нюме. Сандене трудодень тӱрыс акан лийын. Ик трудоденьлан 3 килограмм дене пырчан культурым, 4 килограмм дене пареҥгым пайлыме. Колхозын рядовой членже-стахановец Филипп Агафонович Зорин йолташ шкетын 500 трудодням ыштен да 90 пуд киндым, 120 пуд пареҥгым налын. Чылаже тудын ешыже 1088 трудоденьлан 200 пуд киндым, 260 пуд пареҥгым налын. Колхозышто лу дене стахановец-шамыч кушкыныт, нуным окса дене да мануфактура дене премироватлыме.

Кодшо ийыште партий ден правительствын „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" лукмо пунчалже почеш угычын овце-товарный ден свино-товарный ферма-шамычым колхоз организоватлен. Свино-товарный фермылан 10 сӧснам, овце-товарный фермылан 31 шорыкым налын, тӱрыс укомплектоватлыме. Молочно-товарный фермым 1935 ийыштак организоватлыме. Тунам 9 ушкал веле ыле, кызыт 39 ушкал уло. Молочно-товарный ферма деч 1939 ийыште 8 тӱжем теҥге доходым, чылаже животноводство деч 14 тӱжем теҥге доходым налме. Животноводческий ферма-шамычлан пеҥгыде кормовой базым создатлыме, киндым гына 332 центнерым ойырен кодымо, грубый кормымат ситышын ямдылыме. Чыла фермылан вӱтам ыштыме да шокшемдыме.

Колхоз 1940 ийыште кажне гектар гыч 100 пудан урожайым налаш да 1940 ийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш правам налаш задачым шынден. Кызыт колхозник-шамыч шошо агалан большевистски ямдылалтыт. Урлыкашым план почеш 270 центнерым кок пачаш сортироватлен оптымо. Ял озанлык инвентарьым, машинам ремонтироватлыме. Местный удобрений гыч фекалийым 20 центнер олмеш 32 центнерым, кайык терысым 5 центнерым погымо. Пасушко 2600 воз терысым лукмо. 60 гектар пасуште лум кучымашым ыштыме. Шошо агалан ямдылалтмашым комсомольский организацийын секретарьже, сельский совет депутат Татьяна Никитьевна Журавлева йолташ шкеак вуйлата.

Я. Макматов.

Комсомолец-шамыч примерым ончыктат

Несоюзный молодежь дене умылтармаш пашам сайын ыштен толмо дене „Кожланур" колхоз (Шернур район) пелен первичный комсомольский организацийым организоватлыме. Тиде организацийыште 12 комсомолец шотлалтеш. Кызыт адак 2 еҥ комсомолыш пураш йодмашым пуэн.

Комсомольский организаций виян полша

„Марий" колхоз пеленсе комсомольский организаций (Параньга район) шошо агалан ямдылалтмаште виян полша. 10 комсомолец дене посна звено-шамычым организоватлыме. Первый звеном ял озанлык машинам ремонтироватлымашке, кокымшо звеном удобрений ямдылымашке, кумшо звеном—имне ончымашке полшаш прикрепитлыме.

Тачысе кечылан пасушко чылаже 200 тонн терысым, 50 тонн торфым лукмо. Терыс шупшыктымаште Александрова Матрена кечаш паша нормым 120—130 процентлан темен шоген.

Тыгак, ученик Богданов Сергей каныме кечын 5 центнер ломыжым да 2 центнер кайык терысым поген.

А. А. Иванов.

Колхозник-шамыч доходым пайлат

1939 ийысе ял озанлык пашам „Чевер ӱжара" колхоз (Шернур район) тӱрыс завершитлен. Государственный заданийым срокышто темен. Доходым пайлымашымат пытарыме. Ятыр колхозник-шамыч пашам сайын ыштымышт дене трудоднялан 80—90 пуд гыч киндым налыныт.

Ф. Шабердин.

Шукерте огыл республикысе дорожный строительствысе ончыл еҥ-шамычын совещанийже эртыш.

Снимкыште (шола гыч пурлашке) совещанийын участникше-шамыч: А. В. Садовин,—У-Тор'ял райдоротделын техникше, Д. П. Таныгин—Кужеҥер райдоротдел вуйлатыше, Г. Х. Халитов—Мари-Турек райдоротделын техникше.

Фото М. Чуршуковын.

„Венера" колхоз (Параньга район) пеленсе осоавиахимский организаций шке пашажым сайын ышта. Колхоз ик—ОСО член-шамыч—оборонный паша дене йӧратен заниматлат.

Снимкыште кружок вуйлатыше Н. Ш. Шуматов противогаз дене занятийым эртара.

Фото М. Чуршуковын.

Параньга МТС-ын апшатше— стахановец П. Г. Горшенин йолташ ял озанлык машиным ремонтироватлымаште паша нормым 200—250 процентлан тема. Снимкыште П. Г. Горшенин йолташ пашаште.
Фото М. Чуршуковын.

Ефремовский звеном организоватлышт

„Волгыдо" колхозеш (Шернур район) ефремовский звеном организоватлышт. Коклала сельсоветын депутатше П. Ф. Вершинин йолташын звено вуйлатышылан ойырымо. Звеношко 5 комсомолец да 5 несоюзный молодежь возалте. Нунын кокла гыч 7 ӱдыр. Звенолан 4 га мландым ойырен пумо. Тудым местный удобрений ден тӱрыс удобритлыме.

Ф. Шабердин.

КРУЖОК-ШАМЫЧЫН ПАШАШТЫМ САЕМДЫМЕ

Партийын XVIII с'ездше деч вара республика мучко ятыр колхозлаште осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Посна организацийлаште военно-физкультурный пашам начар огыл ыштат.

„Венера" колхоз (Параньга район) пеленсе осоавиахимовский организацийште 40 колхозник членлан шога. Кызыт осоавиахимовский организаций пелен 5 оборонный кружокым организоватлыме. Нине кружок-шамыч дене комсомолец-шамыч руководитлат.

ПВХО кружок дене Н. Шуматов йолташ сайын руководитла. 1939 ийыште тиде кружок 18 ПВХО значкистым, стрелковый кружок 7 значкистым да ГСО кружок 7 значкистым ямдылен.

Тений, 1940 ийыште, оборонно-физкультурный пашам эше сайын ышташлан лийын тиде осоавиахимовский организаций „Ирмучаш" колхоз пеленсе организаций дене социалистический соревнованийыш ӱжын.

Э. Н. Ложкин.

Коллективно страховатлалтыч

Тошто-Тор'ял кыдалаш школышто (У-Тор'ял район) учитель ден техничка-шамыч, чылаже 19 еҥ, шке илышыштым коллективно страховатлышт.

Н. П. Хлыбов.

ФЕЛЬЕТОН

Географий дене лийше историй

Географийым туныктышо Егор Иванович Синицын комсомольский комитет ончылно эреак сай шотышто огыл ыле.

Эн первояк, школьный активын кугу нагрузкыжым шотыш налдеак, Егор Иванович тудын деч моло ученик-шамыч дене иктӧр йодыштын. Кокымшо, Синицын 8-ше „Б" классын руководительже деч стенгазета редактор Миша Райцесын родительыштым ӱжыкташ йодын. Тыге ыштылмыж дене тудо, ойлымаш огыл, школышто политический кугу фигура улшо ты йолташын авторитетшым подорватлен. Пытартышешыже, географийым туныктышо, комсомолец-шамыч создатлыме конькобежный кружокышто участвоватлымаш гыч эреак кораҥаш тыршен.

Егор Иванович, теҥгече шефский комиссийын пленумышкыжо шкенжын урокшо гыч Борька Максимовым колтыдымыж дене комитетын чытымашыжлан мучашым ыштен.

— Синицыным прорабатлаш логалеш! — школьный организацийын секретарьже Хлопиков решитлыш.—Умбакыже тыге ок лий... Пашам йӧршын кӱрлеш...

Тунамак комсомольский комитетын экстренный заседанийжын ончышаш пашашкыже Егор Иванович нергенат вопрос пуртапте. Тудлан повесткым колтымо ыле гынат, Синицын заседанийыш ыш тол.

— Тидымак вучыман ыле! — шке кабинетем манме комнатыше мучко шыдын коштшыжла, Вася Хлопиков каласыш. — Мемнам адак игнорироватла...

Вася вара председательский верыш мийышат, изи оҥгырым шыдын йыҥгыртатыш да кӱштыш:

— Егор Иванович деч поснак обсудитлена... Синицын йолташ толын огыл.

— Тендан Синицын йолташда кугешнен! — кычкыралe Миша Райцес, кудын родительыштым заседанийыш ӱжыктеныт ыле.

— Шоҥгым изиш шупшылаш кӱлеш! — йукынак ешарыш шестиклассник Вова Колкин. — Распускатлалтын!

— Туге, ончышаш пашаштына географийым туныктышо Синицын йолташын поведенийже нерген. Кӧ кутырынеже? — погынышо-шамычым шӱлыкын ончалын, секретарь йодо.

Школьный трибунын сай еҥышт кокла гыч иктыже — Петькин мутым нале.

— Йолташ-шамыч, тачысе кечылан могай положений? — опытный оратор семын тӱҥале Петькин. — Икмогырымжо, Егор Иванович, вес могырымжо, ме — школьник-шамычын чыла массыже. Синицын йолташ географийым туныкта, масса тудым изучатла. Умбач ончалаш гын, чыла сай. Но молан вара мемнан ты участкыштына прорыв? Молан те ты комнатыште географий дене „сай" отметкан ик еҥымат ода му? „Отлично" нерген ойлымашат огыл.

— Мыйын „сай"! — шоктыш Зоя Воронова.

— Случайность! — шыдын кычкыралe Петькин. — Хотя марксист-шамыч случайностьлан огыт ӱшане.

Чот колыштшо аудиторий Петькиным рӱжге сово кырымаш дене награтлыш.

— Мый диалектически шонаш тунемынам, — ешарыш оратор. — Масса географийым ок шинче гын, преподаватель титакан.

— Шоҥгын методика шотышто сайжак огыл, — мӱгыралтыш Вова Колкин.

— Чын! — кӧныш Петькин. — Тыгай сулык уло. Мутлан теве, молан верч Вова йолташ „неудым" налын? Егор Иванович тудын деч кӱрыштын-кӱрыштын йодышташ тӱҥале, мыйын шонымаште радам дене йодышташ кӱлеш ыле.

Комитет член-шамыч, географын ыштыме чыла обидым шарнен, Егор Ивановичын лу-легыжым эше шуко тодыштыч. Конечно, Вася Хлопиковым шкенжымат северо-американский плоскогорьеш шӱртнылтарыме ӧрмашан случаят ыш мондалт. Вара резолюцийым возен шындышт: „Е. И. Синицыным вес школыш кусараш йодам".

— Ну, мемнан директорна дене пучымышым шолтен от керт! — мане Хлопиков. — Райком гоч действоватлаш логалеш.

Тидден чылан кӧнышт. Резолюцийым, протоколым да моло титаклыше материал-шамычым налын кызытак да полный состав дене ВЛКСМ райкомыш каяш решитлышт.

Рвезе-шамыч пел час гыч шке цельышкышт миен шуыч. Тыгай кугу пашашт нерген инструктор дене огыл, а викак райкомын секретарьже Махин йолташ дене кутыраш манын нуно корныштак каҥашышт.

Вася Хлопиков секретарьын омсаж деке тоштынак миен шогале, омсам почо да ӧрмалгыш: Махин вашеш креслаште географийым туныктышо Егор Иванович Синицын шинча улмаш.

— Пурыза, йолташ-шамыч, пурыза! — Махинын йӱкшӧ шоктыш.

Мӧҥгеш чакнаш нигузеат ок лий ыле. Школьник-шамыч райкомын секретарьже деке тӱшкан пурен шогалыч.

— Ну, мо вара, кутырыза, молан толын улыда, — ваш-ваш ончыштшо комсомолец-шамычлан секретарь пелештыш.

Петькин учитель ӱмбак шыдешкен шӧрын ончале.

— Егор Иванович тендам огеш аптырате! — мане Махин. — Тудын ончылнак ойлыза. Мом тушто!

— Лӱддеак руал пуза, рвезе-шамыч! — шыргыжалын йодо Синицын.

— Она лӱд! — шӱлыкын тӱҥале Петькин. — Мый вопросым диалектически шындем...

Сай школьный трибун туныктымашын методшо нерген шкенжын шонымыжым райком секретарь ончыко луктын пыштыш. Петькин почеш Миша Райцес, Вова Колкин да Вася Хлопиков кутырышт. Справедливо огыл нерген, обида да комсомольский авторитетым кӱрлмӧ нерген пеш шуко да шокшын ойлышт.

— Чыла? — пытартыш оратор верыш шичмӧгӧ секретарь йодо. — Ынде мыланем иктаж вопросым пуаш разрешитлыза.

— Пожалуйста! — Хлопиков ӧрмалген кайыш да изи портфельышкыже пурыш.— Теве мемнан протокол, резолюций, дополнительный материал-шамыч..

— Дополнительный деч поснат кертына! — верже гыч тарванен, Махин каласыш. — Толза-ян тышкырак, Хлопиков Василий.

Тунамак ВЛКСМ райком секретарь пырдыж воктен кечыше кок полушариян кугу карта деке кайыш.

— Ну-с, Хлопиков йолташ,—ешарыш секретарь,— мыланна Амазонка эҥерым ончыктыза.

Школьный комитетын вуйлатышыже нимогай полыш мудымыла йолташышт ӱмбак ончале.

— Ну-с, Хлопиков йолташ.. мыланна Амазонка эҥерым ончыктыза.

— Ит вожыл! — мане секретарь.—Тыште шкенан еҥ-шамыч улыт.

Хлопиков ӧрмалгенрак американский континентым парняжым тӱкалтыш.

—Манаш лиеш тыште,— пеҥгыдын огыл тудо каласыш.

— Молан вара манаш лиеш? Тыште вет Миссури эҥгер йога, а мый Амазонка нерген йодам.

Вася йошкарген кайыш

— Йӧра! Ала тый Мексиканский заливым ончыктен кертат?.. Тоже от пале. А Лабрадор полуостровым?

Ончет гын Лабрадорынат, Кордильеровынат, Панамский перешейкынат верыштым Вася Хлопиков вудакан гына пала улмаш.

— Ынде весе! — ӱжӧ секретарь.— Колкин Владимир... Центральный Азийысе животный ден растительный мир нерген тый мом палет?

Зоя Воронова ӱмбак Вова сӧрвалымыла ончале да ошемше тӱрвыжӧ лыве-лыве лие:

—Мылам каласкале!

—Молан вара каласкалаш?— шоктыш Егор Иванович.— Те классыште огыдал вет.

— Мылам каласкале!

А каласкалыдеже Вова Колкин Центральный Азийын животный миржым йӧршешак йорлештарыш. Тудын ойлымыжо почеш иктым гына палаш лиеш, пуйто тушто ӱжкӱж — як-шамыч веле илат.

Миша Райцес Гавайский островлам Филиппина-шамыч дене путатлыш да Днепрын левый притокшым каласен ыш керт. Трибун Петькин, Афины — Румынийын столицыже манын, умлыдымо настойчивость дене утверждатлыш.

— Начар, рвезе-шамыч!— экзаменжым пытарышыжла Махин каласыш. — Моло вопросым уке. Чыла раш! А ынде айста кутырена... Чуза-ян, уке! Айста тендан комсомольский комитетдан заседанийжым угыч эртарена. Комитетын чыла членжат тыште. Тендан заседанийыш кӱштымӧ Синицын йолташат тыште. Ончышаш пашанам гына изиш вашталтена: географийым туныктышо нерген огыл, а географийым изучатлыме нерген.

Теве первый гана ВЛКСМ школьный комитетыште комсомолец-шамычын тунеммашке отношенийышт нерген, икте-весылан каласкалымаш нерген, дисциплина да урокым шотеш пыштыдымаш нерген, учительлан комитетын полшымыжо нерген, советский школьник-шамычын да педагог-шамычын дружбышт нерген кутырымаш йоҥгалте. Рвезе-шамыч икте-весыштын да кажныже шкенжын ситыдымашыштым ӱмбак луктыч. Трибун Петькинат шке титакше нерген пешак шокшын кутырыш. Вова Колкинат шкенжын йоҥлышыжым чылак признатлыш. А Вася Хлопиков, чылан совым кырыме годым тыгай резолюцийым предложитлыш: „Кажне комсомолецлан географийым „отлично" сдаташ".

Рвезе-шамыч райком гыч учитель дене пырля лектыч. Тӱрлӧ алласе флора ден фауна нерген кумылдын кутыркален, нуно Егор Ивановичым мӧҥгыжкыжӧ шумешке ужатышт.

Теве географий дене лийше историй чыла.

Шатров Е. ден С.

Шошо агалан ончылгочак ямдылалтман

Колхоз-шамычын 1940 ийыште кӱкшӧ урожайым налшаш верч кучедалмаш — ик эн кугу ответственный паша. А кӱкшӧ урожайым налшашлан лийын шошо агалан ончылгочак сайын ямдылалтман.

Кужеҥер районышто южо колхоз-шамыч шошо агалан начар огыл ямдылалтыт. „Пӱнчер“ колхоз (Иван-Сола сельсовет) план почеш урлыкашым 100 процентлан ямдылен да сортироватлен кушко верышке оптен. Пасушко 139 тонн терысым лукмо, 13 центнер ломыжым, 4 центнер кайык терысым погымо. Ял озанлык инвентарьымат колхоз тӱрыс ремонтироватлен: 20 плугым, 13 тырмам, 1 сеялкым, 10 оравам.

„Олманур“ да „Урегеш“ колхозат шошо агалан ямдылалтмаште „Пӱнчер“ колхоз деч почеш огыт код. Таче кечылан чыла шот денат шошо агалан ямдылалтыныт.

Туге гынат Иван-Сола сельсоветыште шошо агалан начар ямдылалтше колхозат улыт. Мутлан, „У Нольо“ да „Ломбер“ колхоз-шамыч „шошо ага эше вашке огыл, ямдылалт шуна“ манын шонат.

„Пӱнчер“ ден „Урегеш“ колхоз семын моло колхозланат шошо агалан ямдылалтын, 1940 ийыште гектар гыч 100 пуддеч шагал огыл урожайым налшаш верч кучедалман

А. В. Сандаков.

Чодра промышленностьысо комсомольский организаций-шамыч дене конкретно вуйлатыман

ВКП(б) XVIII с'ездын решенийже-шамыч негызеш чодра промышленностьысо комсомольский организаций-шамыч чодра ямдылыме планым тӱрыс темышаш верч кучедалшаш улыт. ВЛКСМ райком-шамыч чодра промышленностьысо комсомольский организаций-шамычлан кугу вниманийым ойырашышт кӱлеш.

Туге гынат, ВЛКСМ Йошкар-Ола райком чодрасе комсомольский организаций-шамыч дене кӱлеш семын огеш руководитле, нуно могай состоянийыште улыт, тудымат огеш шинче. Нунын практический пашаштышт полышым шагал пуа, ончыл комсомольский организаций-шамычын сай паша опытыштым огеш передаватле, а тыгай организаций-шамыч районышто ятыр улыт.

Теве Митькинский прорабпунктысо комсомольский организаций пашам начар огыл ышта. Комсомолец-шамыч производствышто активно участвоватлат. Комсомольский организацийын секретарьже Шарипов йолташ чодра румаште пашам ышта. Тудо нормым кече еда 130—150 процентлан темен шога. Шарипов йолташ октябрь тылзе гыч 1 февраль марте 130 нормым темен, кажне тылзын 800 тенге гыч 1000 тенге марте пашадарым налеш.

Тиде комсомольский организацийыштак грузчик комсомолец-шамыч Бастраков, Стрельников да молат паша нормым 130—150 процент марте темат.

Тиде комсомольский организацийыште культурно-массовый пашамат начар огыл ыштат. Комсомолец-шамычын вийышт дене постановка шындалтеш, самодеятельный вечер-шамыч эртаралтыт, пырдыж газетым регулярно луктыт.

Кажне комсомолец поручанийым иметла, поручений шуктымашым эреак контролироватлат.

Комсомольский организаций местный Советлашке сайлымаште активно участвоватлен, кажне комсомолец агитаторлан пашам ыштен.

Суслонгер лесхозысо комсомольский организацият пашажым икмыняр саемден. Тудо предприятийын пашаштыже активно участвоватла. Клубышто, общежитийлаште культурно-массовый пашам сайын шындыме. Комсомолец-шамыч пашазе-шамыч коклаште газета лудмашым эртарат.

Тыгай комсомольский организацият уло, кушто нимогай пашамат огыт ыште. Теве Ошла прорабпунктысо комсомольский организацийыште декабрь тылзе гыч секретарь уке, а секретарьын заместительже Старикова йолташ нимогай пашам огеш ыште. Комсомолец-шамыч шкеныштын идейно-политический шинчымашыштым огыт нӧлтӧ. Доклад, лекций да беседа-шамыч огеш эртаралт. Несоюзный молодежь коклаште пашам моткоч начар шындыме.

Чыла нине факт-шамычым Йошкар-Ола райкомол раш пала, но тиде ситыдымаш-шамычым пытарышашлан нимогай мерымат ыштен огыл. ВЛКСМ райкомын пашаеҥышт тыгай комсомольский организацийлаште шуэн лийыт. Ошла прорабпунктысо комсомольский организацийыште 1939 ий мучко райкомол гыч улыжат ик еҥ гына лийын, тудыжат 40 минут наре веле шоген. Тиде жапыште, конечно, нимогай полышымат пуэн шукташ ок лий.

ВЛКСМ Йошкар-Ола райком шке пашажым ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийже-шамыч основеш решительно перестроитлышаш.

ВЛКСМ Обкомын оргинструкторский отделжын инструкторжо—**Баженов.**

Газетым йӱкын лудмашым эртарат

Иван-Сола средний школышто (Кужеҥер район) кажне арняште ик гана утренник лиеш. Тиде утренникыште международный положений нерген умылтарат, газетым йӱкын лудмашым эртарат.

Якимов Артемий.

Ликбез пашам сай шындыме

Шернур районын ятыр колхозлаштыже ликбез пашам сайын шындымылан кӧра, тачысе кечылан шуко неграмотный ден малограмотный-шамычым туныктен лукмо.

Теве примерлан, Мустай сельсоветым налына. Тыште 370 неграмотный ден малограмотный шотлалтеш ыле. Кызыт ты сельсоветыште ик неграмотный колхозникат уке. Неграмотный ден малограмотный шамычым туныктымаште лудмо пӧрт вуйлатыше М. П. Тимофеев йолташ активно полшыш. Тудо культармеец-шамычын пашаштым эреак проверятлен, могай умлыдымо вопрос-шамычым умылтарен шогыш.

Тыгак „Мустай“ колхозысо неграмотный-шамычым туныктымаште учитель-орденоносец Василий Михайлович Мамаев йолташ уло кумылжо дене пашам ыштыш, моло колхозлаштат кече еда полшен шогыш. Садлан кызыт Мустай сельсовет Шернур район кӧргыштӧ ликбез паша дене ончыл верыш лектын.

И. Куклин.

Лудшо йолташ-шамыч!

6 февральыште лекше 12 (625) номеран „Рвезе Коммунист“ газетын 1-ше страницыштыже „Седовец-шамычлан Советский Союзын Геройжо званийым присвоитлыме“ вуймутан статьяште Бекасов Николай Михайлович ден Недзведский Иосиф Маркович йолташ-шамыч пурталтде кодыныт. Титакым ыштыше пашаеҥ-шамычлан мерым ыштыме.

РЕДАКЦИЙ.

ФИНСКИЙ КРЕСТЬЯНСТВЫН КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ РАБСТВО ВАШТАРЕШ КУЧЕДАЛМЫЖЕ

Финляндский народный правительствын знамяже дене финский пашазе ден кресаньык-шамыч у илыш верч кучедалыт. Нуно шке ончыланышт тыгай задачым шынденыт: Финляндийыште кугу помещик-шамычым, капиталист ден банкир-шамычым пытараш, курым годсек орланен, ындыралтын да шужен илымашым йӧршешак пытараш.

Демократический Финляндийын народный правительствыже шке декларацийыштыже крестьянский вопрос шотышто шкенжын цельжым тыге ончыктен: 1) кугу помещик-шамыч кид гыч мландым шупшын налаш да тудым шагал мландан ден мландыдыме кресаньык-шамычлан пуаш; 2) налог дене недоимкым тӱлымаш гыч кресаньык-шамычым утараш да 3) маломощный кресаньык-шамычлан государственный полышым пуаш.

Финляндийын чыла мландыже гыч лушто ик ужашыже гына обрабатывалаш йӧра. Моло верлаже — чодра, ер, кӱ-шамыч. Но эн главныйже тыште: обрабатыватлыме мландын пелыже деч утла помещик ден кулак-шамычын кидыште. Чыла крестьянский хозяйствын 39 процентшым составитлыше йорло-шамыч улыжат 6,5 проц. мландым иметлат. Нунылан илен лекташышт средствым ӧрдыштӧ добыватлаш логалеш.

Финляндийыште (ешыштге шотлаш гын) 800—900 тӱжем мландыдыме кресаньык. Нуно пашадарым кычалын элышт мучко коштыт. Финский кресаньыкын **нылыт гыч кум ужашыже** моткоч шучкын ындыралтын, шужен да кылмен ила.

Финляндийын северыштыже да востокыштыжо, кушто маломощный кресаньык ойыртемын шуко, кресаньыкын пӧртлыкшӧ чӱчкыдын толшо уна — шужымаш. Уло тыгай ялласе кычкым гына кочкын ила. Ӧрмашан огыл, 1934 ийыште 40 процент новобранец-шамыч военный службылан йӧрен огытыл.

Финляндийыште тачевате кече мартеат помещик дене барщиныште улшо кресаньык-шамыч улыт. (Нуным тушто тропари манын лӱмдат). Помещикын мландыштыже пашам ыштымаш тропарьын почти чыла жапшым налеш. Тудеч посна, помещик тропарьым кеч могай жапыште мланде гыч поктен колташ да тудо мландым шупшын налаш правам иметла.

Финляндийысе помещик ден барон-шамыч шке крестьянствыштым парнышым пуртен ындыреныт.

Чыла тиде финский кресаньык-шамычым ӧрдыж верыште, эн первояк чодра разработкышто да сплавыште заработкым кычалмашке намия. Финляндийын тӱҥ поянлыкше — чодра, тиде чодраже але государство кидыште, але помещик ден капиталист шамыч кидыште улеш.

Бело-Финляндийын правительже-шамыч — пеш кугу лесопромышленник улыт. Шулдо паша дене добыватлыме чодрам нуно Английыш, Америкыш да моло буржуазный эллашке шерге ак дене ужалкалат. Кресаньык-шамычым разоритлен, Финляндийысе капиталист-шамыч шке чодра озанлыкыштышт ыштыкташ пеш шулдо пашавийым налыныт.

Бело-Финляндийыште шужымаш режим штык дене, тюрьма дене да чудовищный жестокость дене аралалтын. Шке властыштым арален кодышашлан лийын помещик ден капиталист-шамыч кулак-шамычлан чыла тӱрлӧ льготым пуэденыт. Пеш раш, что тиде льгота трудовой калыкым эше утларак чот угнетатлымаш шотеш лиеш. Кулак-шамыч гыч шюцкоровский отряд-шамыч создаватлалтыныт, тиде отрядласе озверелый белогвардеец-шамыч, полиций дене пырля, передовой пашазе ден кресаньык-шамычым ындырат.

Но шюцкоровский бандашамыч кеч кунаре свирепствоватлат гынат, нуно Финляндийысе шемер-шамычын сай илыш верч кучедалмашыштым чарен огыт керт!

Финский крестьянствын историйже поработитель-шамыч да ненавистный тиран-шамыч ваштареш героически кучедалмаш страница-шамыч дене темын. Финский демократический республика Народный армийын боец-шамыч рядше кажне кечын кушкеш, нуно внутренний да иностранный помещик ден капиталист-шамычын гнетышт ваштареш виян нӧлталалтыт.

Финский пашазе ден кресаньык-шамычын освободительный кучедалмашыштым нунылан доблестный Йошкар Армий полша.

Финляндский демократический республикын знамяже вашке пӱтынь Финляндий кумдыкеш лойгалтеш,— да тиде жап тора огыл. Гунам Финляндийын шемерже-шамыч, нунын дене пырля кресаньык-шамычат, у илыш дене илаш тӱҥалыт. Тунам йорлылык ден шужымашлан мучаш лиеш.

Г. Владов.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 69—70, телефон № 90.
Упол. Главлита МАССР А—137. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.